

Q.1.A. State whether the following statements are true or false :

05

1. Solvent person is a person whose assets are more than his liabilities.
2. Book-Keeping is an art as well as science.
3. Every debit has equal and corresponding credit.
4. Journal is a book of secondary entry.
5. If rent is paid to landlord, landlord's A/c. should be debited.

B. Fill in the blanks by selecting a correct option.

05

1. _____ means explanation of the transactions recorded in the journal
a. Narration b. Journalising c. Posting d. Casting
2. Closing stock is always valued at cost or market price whichever is _____.
a. more b. less c. zero d. equal
3. Prepaid expense is _____ account.
a. Real b. Personal c. Nominal d. Income
4. Revenue expenditure is _____ in nature.
a. capital b. outstanding c. recurring d. contingent
5. Surplus of income over expenses is _____.
a. Profit b. Deficit c. Loss d. Financial Statements

C. Give the word, term or phrase which can substitute each of the following statements.

05

1. Amount invested in business by the proprietor.
2. Commodity in which the trader deals in.
3. Method of Accounting which records both aspects of transaction.
4. The French word from which the word Journal is derived.
5. Page number of the ledger.

Q.2. Journalise the following transactions in the books of Charmis General Stores.

10

2019

June

- 1st Started business with cash Rs.50,000/-, Bank Rs.50,000/-, Goods worth Rs.1,00,000/-
- 6th Purchased goods from Mohan for cash at Rs.80,000/- @ 10% T.D., 50% paid in cash & 50% by cheque.
- 10th Paid for Rent Rs.50,000/- & Salary Rs.50,000/- by cash.
- 15th Purchased Goods worth Rs.1,00,000/- @ 18% GST & amount paid by cash.
- 16th Sold goods worth Rs.40,000/-

d. Wants differ with gender

- Option : 1. a and b 2. c and d
 3. a, b and d 4. a, b, c and d

Ans: _____

B. Find the odd word :

05

1. Types of money

Animal money, Metallic coins, Plastic Money, Portability

Ans: _____

2. Key points of Robbins definition.

Wants (ends) are unlimited, Means are comparatively limited
Study of an ordinary man, Means have alternative uses

Ans: _____

3. Characteristics of wants.

Wants are unlimited, Wants differ with age

Nature's Law in Economic affairs, Wants differ due to culture

Ans: _____

4. Function of Money.

Primary, Secondary, Fiduciary Money, Contingent

Ans: _____

5. Macro-Economics relate.

Total investment, Total saving, Individual unit, National income

Ans: _____

C. Complete the co-relation :

05

1. Natural Sciences : Exact Science :: Social Sciences : _____

2. _____ : Basis of Credit :: Secondary Function of Money : Standard of deferred payments.

3. Commodity Money : Food grain :: _____ : Mobile phone

4. Necessity : _____ :: Conform : Washing Machine.

5. _____ : Money must be easily recognized :: Portability : easy to carry from one place to another place.

D. Give economics terms :

05

1. Capacity of a commodity to satisfy human wants.

Ans: _____

2. Money was made of precious metal.

Ans : _____

3. Human factor of production.

Ans : _____

4. Money can be transferred through a Laptop.

Ans : _____

5. Face value is equal to intrinsic value.

Ans : _____

E. Answer the following question on the basis of the following information.

05

Anything that satisfies human wants is termed as a 'goods'. It has material existences. "Services" also satisfy human wants but do not have any material existences.

1. What is goods ? 01

2. What are services ? Give example ? 02

3. Textbook, Electricity, Army, directories etc. Find the goods and services. 02

FYJC
First Unit Test
English

12/11/2022

SUBJECT: ENGLISH

MAX. MARKS: 25

DATE: /..... /2022

FYJC ROLL NO:

INVIGILATOR's SIGN:

TOTAL MARKS & TEACHER's SIGN

	25
--	----

Q. 1 (A) Choose the correct alternatives and fill in the blanks.

2

(Police, Mahatma Gandhi, constitution, democracy)

- a. A democratic country is governed by its
- b. A system where the government is elected and ruled by people is called

(B) Explain the meanings of the phrases 'one man one vote' and 'one vote one value' with reference to the lesson, 'Pillars of Democracy'. (in 25-30 words)

2

.....

.....

.....

.....

.....

(C) State whether the following statements are true or false & write the correct option either TRUE OR FALSE in the box provided.

2

i. One man one vote and one vote one value.

.....

ii. There is nothing wrong in being grateful to great men.

.....

Q. 2 (A) Name and explain the following figures of speech.

2

a. 'And there is another sunshine,
though it be darkness there;

Answer:.....
.....

b. 'Never mind faded forests, Austin.

Answer:.....
.....

(B) Write a short poetic appreciation of poem 'There is another sky'.

3

Answer:

- Name of the poet:
- Theme:.....
.....
.....
- Poetic style, language, poetic devices:.....
.....
.....
.....
- Your opinion about the poem:.....
.....
.....
.....
.....

(C) To whom does the poem addressed 'There is another sky'?

1

Answer:.....
.....

Q. 3 Do as directed: (Non-textual grammar)

8

1. We saw small bits of grass peeping through small cracks in concrete pavement. (Fill in the blanks with appropriate articles)

2. In politics, we will have equality and in social and economic life we will have inequality. (Identify the tense)

Ans:

3. Nature isn't greenery alone; it also includes wild animals. (Rewrite is by using 'not only but also')

Ans:

4. As soon as the captain gave an order, the soldiers fired. (Rewrite sentence using 'No sooner ... than')

Ans:

5. Tata Group launched the passenger car, 'Tata Indica'. (Rewrite it beginning with 'The passenger car, Tata Indica...')

Ans:

6. Taking care of the food source is the best course of action. (Use infinitive form of the underlined word and rewrite)

Ans:

7. Spot the error and rewrite the correct sentence of the following. 'I know a man which is very tall'.

Ans:

8. Find out correct 'preposition' of the following and write correct option in the box provided.

1. Nafeesa is afraid.... spiders.

- A) from
- B) in
- C) about
- D) of

.....

2. He looks upset, I think he took the criticism heart.

- A) to
- B) about
- C) in
- D) of

.....

Q.4 (A) Match the following (write the correct option in the space provided in the table)

2

S.N	PERIODS IN HISTORY	TYPES OF PLAYS (options)	ANSWER (write correct option here)
1	Post Modern era (1945-2000)	A - kitchen sink drama
2	Modern period (1901-1945)	B - poetic drama
3	Renaissance period (1600-1700)	C - melancholy
4	Medieval period (11 th century - 15 th century)	D - cycle plays , morality plays
		E - heroic drama	

(B) State whether the following statements are TRUE or FLASE

(Write the correct answer in the box provided)

3

1. ROBIN HOOD is written by John Webster

.....

2. ALL FOR LOVE is written by Henrik Ibsen

.....

3. LOOK BACK IN ANGER is written by Samuel Beckett

.....

.....all the best

Fyjc

25 marks

Q1. Répondez aux questions suivantes (any 3) (marks 3)

Answer the following questions

- i) Quel est l'emblème de la France?
- ii) Combien de jours y a-t-il dans une semaine?
- iii) Quel est le mois avant mars?
- iv) De quelle couleur est le tableau?
- v) Quel est le jour national de la France?
- vi) Nommez les quatre directions.

Q2. Relisez les deux colonnes.

(match the columns)

(marks 4)

1. L'Espagne	a. Un pays au sud
2. Monsieur	b. Liberté, Égalité et Fraternité
3. La Seine	c. Sir
4. La devise	d. le fleuve

1. _____ 2. _____ 3. _____ 4. _____

Q3. Que dirait-on dans les situations suivantes? (choix 3) (marks 3)

(What will you say in the following situations)

1. You meet your friends in college _____ (Bonjour, Salut)
2. You are going to meet your friend tomorrow _____
(à bientôt, à demain)
3. When you receive a gift from a friend _____ (merci, bienvenue)

Q4. Mettez les articles indéfini (choix 1) (marks 1)

(put the indefinite article)

1. ___ maison 2) ___ stylos

Q5. Mettez les articles défini (choix 1) (marks 1)

1. ___ étudiant 2. ___ livre

Q6. Remplissez les mots soulignés avec les pronoms sujets (choix 1) (marks 1)

1. Marie et Ira sont étudiants.

2. Denis est italien.

Q7. Remplissez les tirets avec le verbe 'être' (choix 3) (marks 3)

1. Tom et toi _____ étudiants.
 2. Tu _____ gros.
 3. Nous _____ canadiens.
 4. Ils _____ minces.
- Q8. Écrivez les nombres en lettres (choix 2) (marks 2)
1) 800 2) 71 3) 54
- Q9. Mettez au pluriel (mark1) (choix 1)
1. C'est un cheval.
2. Je suis indien.
- Q10. Quelle heure est-il? What is the time? (choix 2) (marks 2)
i) 1:00 ii) 5: 15 iii) 7.30
- Q11. Écrivez une composition 'Moi-même' en 6-7 lignes (5 marks)

||Bonne chance||

FYJC

GERMAN

25 Marks

I. Schreibe die Zahlen in Wörter! (Write the numbers in words.) 4 Marks

- i. 33:
- ii. 25:
- iii. 60:
- iv. 96:

II. Finde die Berufe und schreibe die Bedeutung! (Find the Professions and write the meanings.) 4 Marks

- i. ZART
- ii. LAMRE
- iii. TOIPL
- iv. HOCK

III. Bilde sinnvolle Sätze. 4 Marks

- i. es – Ihnen – gehen – Wie?
- ii. kommst – aus Japan – Sachi – du – , ?
- iii. Familienname – Wie – Ihr – sein?
- iv. Sie – Wo – arbeiten?

IV. Ergänze die Personal Pronomen! (Fill in the correct personal pronoun.) 4 Marks

- a. Wo liegt mein Buch? _____ liegt hier.
- b. Das ist der Lehrer. _____ ist aus Deutschland.
- c. Hier sind die Stifte. _____ sind neu.
- d. Wo ist die Tasche? _____ ist dort.

V. Ergänze die Verbformen! (Fill in the appropriate verbforms.) 4 Marks

- a. Wir _____ Deutsch in M. L. Dahanukar College. (lernen)
- b. Vihaan _____ aus Deutschland. (sein)
- c. _____ ihr hier lange, Karin und Maja? (warten)
- d. Wieviele Geschwister _____ du?(haben)

VI. Ordne zu! (match the following) 5Marks

- a. Wer sind sie? – Ich lerne Japanisch.
- b. Wie alt sind Sie? – Das sind Herr und Frau Schneider.
- c. Wie ist deine Handynummer? – Ich spiele gern Gitarre und Fußball.
- d. Welche Fremdsprache lernst du? – Ich bin 17 Jahre alt.
- e. Was machst du gern? – Meine Handynummer ist 98220 98220.

MLDC-FUT-FYJC-111122/300-400/HIN-25

- सूचना : १. सूचना के अनुसार गद्य, पद्य की कृतियों में आवश्यकता के अनुसार आकृतियों में ही उत्तर लिखना अपेक्षित है !
२. सभी आकृतियों के लिए पेन का ही प्रयोग कीजिए !
३. व्याकरण विभाग के लिए आकृतियों की आवश्यकता नहीं है !
४. शुद्ध स्पष्ट एवं सुवाच्य लेखन अपेक्षित है !

विभाग १ — गद्य :— ०९ अंक

प्र.१ अ. निम्नलिखित परिच्छेद पढ़कर सूचनाओं के अनुसार कृतिया कीजिए !

०६

दादी ने नरक चौदस के दिन आटे के दीप बनाकर मुख्य द्वार से लेकर हर कमरे की देहरी जगमगा दी थी। घर पकवान की खुशबू से तरबतर था। गुझिया, पपड़ी, चकली आदि सब कुछ था। मगर दस वर्षीय उषा को तो चॉकलेट और बंगाली मिठाइयाँ ही पसंद थीं। दादी कहती हैं कि - “तेरे लिए तेरी पसंद की मिठाई ही आणगी। यह सब तो पंडीसियों, नाते-रिश्तेदारों, घर आए मेहमानों के लिए हैं।”

आटे के दीपक कंपाउंड की मुंडेर पर जलकर सुबह तक बुझ गए थे। उषा जॉर्गिंग के लिए फ्लैट से नीचे उतरी तो उसने देखा पूरा कंपाउंड पटाखों के कचरे से भरा हुआ था। उसने देखा, सफाई करने वाला बबन उन दीपों को कचरे के डिब्बे में न डाल अपनी जेब में रख रहा था। कृशकाय बबन कंपाउंड में झाड़ू लगाते हुए हर रोज उसे सलाम करता था। “तुमने दीपक जेब में क्यों रख लिए ?” उषा ने पूछा। “घर जाकर अच्छे से सेंककर खा लेंगे, अन्न देवता हैं न।” बबन ने खीसे निपोरे।

उषा की आँखें विस्मय से भर उठीं। तमाम दावतों में भरी प्लेटों में से जरा-सा टूंगने वाले मेहमान और कचरे के

डिब्बे के हवाले प्लेटों का अंबार उसकी आँखों में सैलाब बनकर उमड़ आया। वह दौड़ती हुई घर गई। जल्दी-जल्दी पकवानों से थैली भरी और दौड़ती हुई एक साँस में सीढ़ियाँ उतर गई..... अब वह थी और बबन की काँपती हथेलियों पर पकवान की थैली। उषा की आँखों में हजारों दीप जल उठे और पकवानों की थैली देख बबन की आँखों में खुशी के आँसू छलक आए।

१. आकृति पूर्ण कीजिए !

०२

१. दादी ने आटे के दीपों से जगमगा दी

२. उषा की पसंद

२. उत्तर लिखें

०२

१. बबन का शरीर :-
 २. बाबन आटे के दीपों को :-
- इस काम में लाएगा !

३. दावत में होने वाली अन्न की बरबादी पर उषा की प्रति क्रिया लिखिए !

०२

आ. निम्नलिखित प्रश्नों में से किसी एक प्रश्न का उत्तर लगभग ८० शब्दों में लिखिए !

०३

१. 'मुस्कुराती चोट' शीर्षक की सार्थकता स्पष्ट कीजिए !
२. शिक्षा से वंचित बालकों की समस्या पर अपना मत लिखिए !

विभाग २ — पदय :- ०६ अंक

प्र.२. निम्नलिखित पदयांश पढ़कर सूचनाओं के अनुसार कृतियाँ कीजिए !

०६

माँ मेरी बे—वजह ही रोती है
फोन पर जब भी बात होती है
फोन रखने पर मैं भी रोता हूँ !
सखा ऊपर से मगर दिल से बहुत नाजूक है
चोट लगती है मुझे और वह तड़प उठते है
हर पिता में ही कोई माँ भी छुपी होती है !
मेरे ऑफिस में महीनों से मेरी दिन की शिफ्ट
तेरे ऑफिस में महीनों से तेरी रात की शिफ्ट
नन्हे बच्चों को तो टुकड़ों में मिले हैं माँ—बाप
उगते सूरज को सलामी तो सभी देते है
डूबते वक्त मगर उसको भुला मत देना
डूबना—उगना तो नजरों का महज धोखा है !
चलते—चलते जो कभी गिर जाओं
खुद को सँभालो और फिर से चलो
चोट खाकर ही सीख मिलती है !

१. संजाल पूर्ण कीजिए !

०२

१. पिता के गुण

२. सूरज के दो कार्य

२. कारण लिखिए :- ०२
१. माँ मेरी आवाज सुनकर रोती है
२. बच्चों को माता-पीता का प्यार टुकड़ों में मिलता है
३. 'पालनाघर की आवश्यकता' पर अपने विचार लिखिए ! ०२

विभाग ३ — व्यावहारिक हिंदी — ०४ अंक

- प्र.३ निम्नलिखित प्रश्नों में से किसी एक प्रश्न का उत्तर ८० ते १०० शब्दों में लिखिए ! ०४
१. मनोरंजन के क्षेत्र में हिंदी भाषा के माध्यम से रोजगार की संभावनाएँ लिखिए !
२. 'अंतर्राष्ट्रीय, स्तर पर हिंदी रोजगार की भाषा बनती जा रही है ' इस विषय पर अपने विचार लिखिए !

विभाग ४ — व्याकरण — ०६ अंक

- प्र.४.अ. कोष्ठक की सूचना के अनुसार किन्हीं दो वाक्यों का काल परिवर्तन करके वाक्य फिर से लिखिए ! ०२
१. उषा की आँखों में हजारों दीप जल उठते हैं !
(सामान्य भूतकाल में बदलिए !)
२. दुकानदार ने रद्दी तौलकर किनारे रखी
(अपूर्ण वर्तमानकाल में बदलिए !)
३. वह घर की ओर लौट पड़ा !
(सामान्य भविष्यकाल में बदलिए !)
- आ. निम्नलिखित मुहावरों में से किन्हीं दो मुहावरों का अर्थ लिखकर वाक्यों में प्रयोग कीजिए ! ०२
१. डंका पीटना !
२. किस्मत खुलना !
३. आँच न आने देना !
- इ. निम्नलिखित किन्हीं दो वाक्यों को शुद्ध करके वाक्य फिरसे लिखिए ! ०२
१. घर पकवान के खुशबू से तरबतर था !
२. बबन के आँखों में खुशी के आँसू छलक आई !
३. वह ने जगह बताकर मेरा हस्ताक्षर करवा लिए !

M.L.DHANUKAR COLLEGE OF COMMERCE

1ST UNIT TEST EXAM 2022-2023

SUBJECT:- INFORMATION TECHNOLOGY

CLASS:- F.Y.J.C.

TIME:- 1 HRS

MARKS:-25

Q.1. Fill in the blanks with appropriate correct answer:-

05M

1. Binary digits holds only _____ or 1 values.
 - a) 0
 - b) 2
 - c) 4
 - d) 10
2. RAM is known as _____.
 - a) Volatile
 - b) Write
 - c) Read/write
 - d) Compiler
3. The word computer is derived from a Latin word _____.
 - a) Computed
 - b) Compare
 - c) Compatible
 - d) Computer
4. _____ used to create a new file.
 - a) Clear
 - b) Touch
 - c) Cut
 - d) Nano
5. _____ means connecting computer to any other computer anywhere in the world.
 - a) Internet
 - b) Protocol
 - c) FTP
 - d) RAM

Q.2. True or False:-

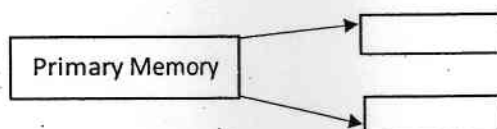
05M

1. LAN stands for Lease Area Net.
2. ROM is a type of secondary memory.
3. A group of 8 bits is called a byte.
4. WWW was invented by computer scientist Tim Berners Lee.
5. HTTP stands for Hyper Text Transfer Protocol.

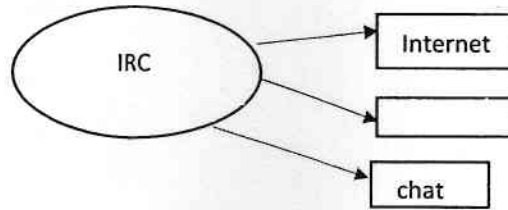
Q.3. Complete the following activity:-

09M

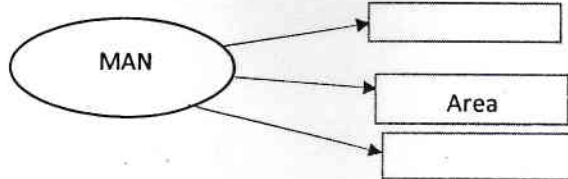
1.

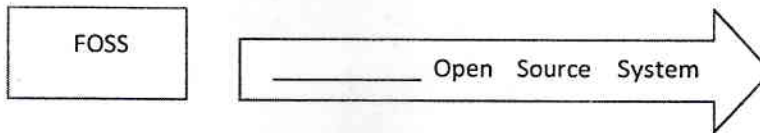
2.

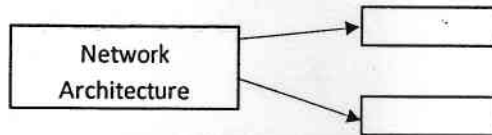
3.

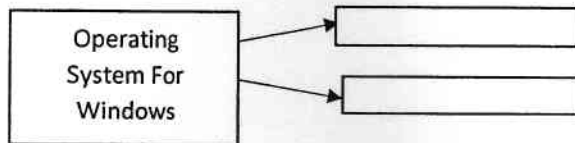
4.

5.

6.

Q.4. Answer the following (any 3):-

06M

1. What is Data and Information? Give example.
2. What is Input Unit and Output unit? Give example.
3. Explain GUI and CLI.
4. Define Protocol with any one example.

MLDC-FUT-FYJC-111122/300-400/MAR-25

(कृती - १)

कृती १. खालील पठित गद्य उता-याच्या आधारे सूचनेनुसार कृती करा.

अ. चौकटी पूर्ण करा.

१. मामूच्या घरी असलेला कार्यक्रम -

०१

२. मामूच्या मुलाच्या लग्नात आलेली मंडळी - १. २.

०२

३. मामूने हातात माईक घेतला कारण -

०१

(मी मामूच्या घरी गृहप्रवेशाच्या कार्यक्रमाला गेलो. त्याची कर्तबगारी बघून खूप समाधान वाटलं. मामूनं केलेल्या कष्टमय चाकरीचं फळ म्हणून असेल; पण त्याची सगळीच मुलं गुणवान निघालीत. पैसा कमावतात म्हणून माज नाही. बापाचा शब्द त्यांच्या लेखी शेवटचा शब्द आहे. तो कधी खाली पडत नाही.)

असंच एकदा मामूच्या घरी त्याच्या दुसऱ्या नंबरच्या मुलाचं 'शादी मुबारक' निघालं. ठरल्याप्रमाणं मामू मला आमंत्रण द्यायला आला. "सर, पोराचं लग्न हाय. यायला पाहिजे."

"मामू, तुमच्या पोराचं लग्न आहे तर न येऊन कसं चालेल? नक्की येईन." मी उत्तर दिलं.

एका मित्राला घेऊन संध्याकाळी शादीच्या मंडपात गेलो. मंडप माणसांनी भरला होता. मामूनं पुढे येत मला हाताला धरून आघाडीला नेऊन बसवलं.

त्या मंडपात आमदार होते, खासदार होते, बडे व्यापारी होते, शिक्षक, प्राध्यापक होते. हयातभर अंगावर पट्टा चढवून शिपाई म्हणून केलेल्या चाकरीचं चीज झाल्याचं समाधान त्याच्या सफेद दाढीभर पसरलं होतं. निका लागला. मामूनं जमलेल्या लोकांचे आभार मानण्यासाठी माईक हातात घेतला.

"आज माज्या मुलाच्या लग्नाला आमदारसाहेब आलेत, खासदार साहेब आलेत, मृत्युंजयकार आलेत-माज्या गरिबाच्या..." मामूचा कंठ दाटून आला. त्याला बोलता येईना. त्याची अनुभवानं पांढरी झालेली दाढी थरथरत राहिली. मामूनं कसेबसे आभार मानून हातातील माईक खाली ठेवला.)

४. स्वमत / अभिव्यक्ती -

१. मामूच्या व्यक्तित्वाचे (राहणीमान, रूप) चित्रण तुमच्या शब्दांत करा.

०४

किंवा

२. माणसापेशा माणुसकी फार मोठी आहे ! या विधानातील आशय सौंदर्य तुमच्या शब्दांत लिहा.

कृती २री. पुढील कवितेच्या आधारे दिलेल्या सूचनेनुसार कृती करा.

०८

१. चौकटी पूर्ण करा -

अ. तोरण लावण्याची जागा -

०९

ब. रंगपंचमी खेळून हे भिजले -

०९

२. योग्य पर्याय निवडा -

अ. हा थवा असे - (१. रंगीत २. संगीत ३. मनगीत) :

०९

ब. हे उधाण - (१. दुःखाचे २. आनंदाचे ३. भीतीचे) :

०९

की देवाघरची गाणी.

झाडांच्या मनात जाऊ, पानांचे विचार होऊ
पोपटी स्पंदनासाठी, कोकीळ होऊनी गाऊ...

बहरात वसंतामधल्या, तो सूर सावळा ऐकत
जातील फुलेही रंगून, जन्माला अत्तर घालत
चल सुराबरोबर आपण, तो फाया कानी ठेवू...

खेळून रंगपंचमी, फुलपाखरे भिजली सारी
हा थवा असे रंगीत की पताकाच फिरणारी
हे भिरभिरणारे तोरण दाराला आणून लावू...

ही कोणाची रे करणी डोळ्यांत झऱ्याचे पाणी
हे उधाण आनंदाचे की देवाघरची गाणी
गाण्यात ऋतूच्या आपण चल खळाळून रे वाहू...

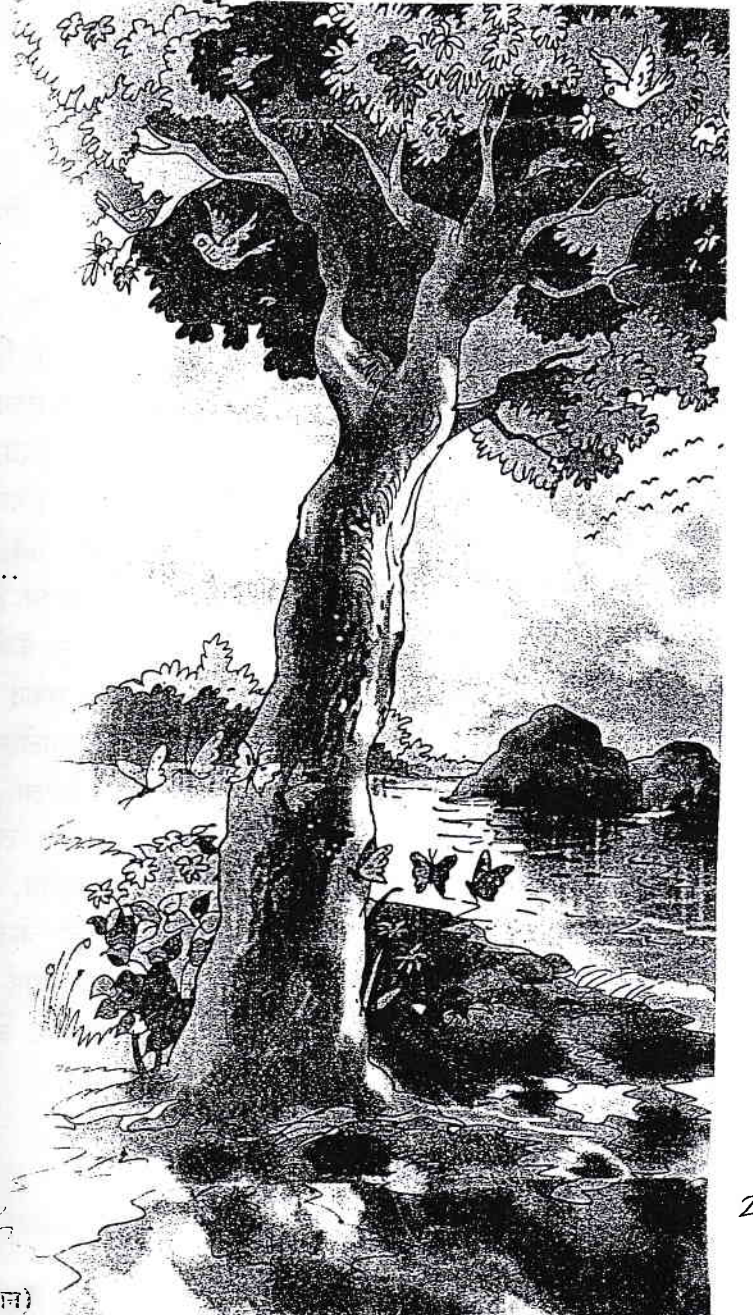
पाण्यात उतरूनी माझे, मन खडकावर बसताना
थुई थुई नाचरे पाणी, मज दिसते रे हसताना
एक रोप तुषाराचे मज, मायेने घाली न्हाऊ...

ओंजळीमध्ये मी अलगद, आकाश जरासे धरता
आकाशाने मी अवघ्या पाण्याची ओटी भरता
हातात ऊन डुचमळते नि सूर्य लागतो पोहू...

हे फांदीवरले पक्षी की हंगामांचे साक्षी
झाडांच्या पायी काढी, सावली उन्हावर नक्षी
मग तिलाच फुटले पंख, नि त्यांचे झाले काऊ...

मानवी स्पर्श ना जेथे, असतील फुले-पाखरे
रानात अशा तू मजला, ईश्वरा जरा टाक रे
मी झाड होऊनी तेथे, पसरीन आपुले बाहू...

(हिरवं भान)

३. 'पोपटी स्पंदनासाठी कोकीळ होऊनी गाऊ या काव्यपंक्तीतील अर्थ
सौंदर्य स्पष्ट करा.

०४

किंवा

निसर्गातील घटक व मानवी जीवन यांच्या परस्पर संबंध स्पष्ट करा.

कृती.३री. खालील उता-याच्या आधारे सुचनेनुसार कृती करा.

०६

अ. पुढील आकृतीबंध तयार करा.

१. यातून सूत्रसंचालनाची तयारी चांगली होते.

०२

१.

२.

सूत्रसंचालन : एक दलधार्मिक व्यवसाय

कार्यक्रमांचे स्वरूप, त्यामधील विविधता, त्यांची संख्या आणि दूरचित्रवाहिन्यांवरील कार्यक्रमांची रेलचेल यामुळे सूत्रसंचालनाला अतिशय महत्त्व प्राप्त होत आहे. त्यामुळे सूत्रसंचालन आता केवळ हौस वा छंद न राहता व्यवसाय होतोय. काही व्यक्तींनी पूर्णवेळ सूत्रसंचालक म्हणून काम करत सूत्रसंचालनाला प्रतिष्ठा प्राप्त करून दिली आहे. काहीजण नोकरी-व्यवसाय सांभाळून उत्तमप्रकारे सूत्रसंचालन करत आहेत. काही अभिनेते आणि अभिनेत्री उत्कृष्ट सूत्रसंचालक म्हणून वेगळा ठसा उमटवत आहेत. त्यामुळे अनेक युवक-युवतींना हे क्षेत्र खुणावत आहे.

सूत्रसंचालक होण्यासाठी पूर्वतयारी

वाचन, श्रवण-निरीक्षण, चिंतन आणि निवेदनाचा सराव यामधून उत्तम सूत्रसंचालक होता येते.

* वाचन- सूत्रसंचालकाने खूप वाचायला हवे. त्याचे वाचन चौफेर हवे. कथा-कादंबरी-नाटक-काव्य-चरित्रे-आत्मचरित्रे यांबरोबरच दैनंदिन वृत्तपत्रे व त्यांच्या पुरवण्या, दिवाळी अंक इत्यादींचे वाचन करायला हवे. वाचन करताना आशयाबरोबर भाषाशैलीकडे लक्ष दिले तर त्यातून सूत्रसंचालकाची चांगली तयारी होते. सूत्रसंचालनाच्या क्षेत्रांची व्याप्ती मोठी आहे. त्यामुळे साहित्यिक, सामाजिक, राजकीय, सांस्कृतिक, सांगीतिक, कला-क्रीडाविषयक, ऐतिहासिक अशा विविध विषयांसंबंधीचे वाचन सूत्रसंचालनासाठी अतिशय उपयुक्त ठरते. वाचन करताना महत्त्वाच्या घटना, प्रसंग, अवतरणे, सुवचने, किस्से, काव्यपंक्ती आणि आवश्यक ते संदर्भ यांची टिपणे करून ठेवावीत. वृत्तपत्र वाचनातून आपले विविध क्षेत्रांशी संबंधित सामान्यज्ञान अद्ययावत राहते.

मराठीबरोबर हिंदी, इंग्रजी आणि उर्दू भाषेतील अवतरणे, काव्यपंक्ती, शेरशायरी यांचाही संग्रह करावा आणि गरजेनुसार त्यांचा समर्पकपणे वापर करावा.

वाचनाचे दोन भाग पडतात. एक म्हणजे सातत्याने करायचे विविध विषयांसंबंधीचे वाचन आणि दुसरे म्हणजे त्या-त्या कार्यक्रमाच्या अनुषंगाने करायचे वाचन. वाचनाचे दोन्ही प्रकार परस्परांशी पूरक आहेत. वाचनाबरोबर आपले चिंतन सुरू असते. त्यामधून नवनवे सूचत राहते, ते टिपून ठेवले तर योग्य ठिकाणी वापरता येते आणि त्यामुळे सूत्रसंचालन पुस्तकी होत नाही.

* श्रवण आणि निरीक्षण- सूत्रसंचालकाने व्याख्याने, मुलाखती आणि विविध कार्यक्रमांमधील सूत्रसंचालन चिकित्सकपणे पाहावे, ऐकावे. त्या कार्यक्रमाची शक्तिस्थळे, त्रुटी यांचा अभ्यास करावा. त्यामधून आपली शक्तिस्थळे बळकट करावीत. त्रुटी दूर कराव्यात. दुसऱ्यांच्या चांगल्या गोष्टींतून जसे शिकता येते तसेच त्यांच्या चुकांमधूनही शिकता येते. सूत्रसंचालकांसाठी हा अभ्यासच असतो. आता दूरचित्रवाणीवर, आकाशवाणीवर कार्यक्रमांची रेलचेल असते. ते पाहावेत, ऐकावेत. नामवंत सूत्रसंचालक, निवेदक यांच्या श्रवण आणि निरीक्षणातून शब्दफेक, देहबोली, सभाधीटपणा, सहजता, उत्स्फूर्तता, निवेदन कौशल्य, प्रसंगावधान, संवादशैली इत्यादी अनेक कौशल्ये शिकता येतात. यू-ट्यूबवरही अनेक कार्यक्रम उपलब्ध असतात. ते पुनः पुन्हा पाहता-ऐकता येतात. स्वतःची निवेदनशैली घडवण्यासाठी त्यांचा फायदा होतो.

* आवाजाची जोपासना- सूत्रसंचालकाचा अभ्यास आणि व्यासंग पोहोचतो तो त्याच्या आवाजाच्या माध्यमातून! त्यासाठी सूत्रसंचालकाला आवाज 'तयार' करावा लागतो, 'घडवावा' लागतो आणि त्याची जोपासना करावी लागते. प्रकट वाचन, कविता वाचन, अभिवाचन, पठण यांमधून उच्चारस्पष्टता, उच्चारशुद्धता, निवेदनातील आरोह-अवरोह यांचा सराव करावा. आवाजाची गती, लय ही श्वासावर अवलंबून असते. त्यासाठी योग आणि प्राणायाम उपयुक्त ठरतात. आता आवाज विकसनाचे आणि जोपासण्याचे शास्त्र विकसित झाले आहे. त्यासंबंधी अधिक माहिती घेऊन आवाजासंबंधी योग्य ती दक्षता घ्यावी, आवश्यक ती पथ्ये पाळावीत.

* ध्वनिवर्धकाच्या वापराचा सराव- ध्वनिवर्धकाचा वापर ही बाब तांत्रिक वाटत असली तरी निवेदनाची परिणामकारकता ध्वनिवर्धकाच्या वापरावर अवलंबून असते. कार्यक्रमाच्या स्वरूपानुसार आवाजाची पातळी आणि ध्वनिवर्धकाचे अंतर या बाबींचा अंदाज घेऊन सराव करावा. खुले व्यासपीठ वा बंदिस्त सभागृह यात आवाजाचे स्वरूप बदलते हे लक्षात घ्यावे. अशा स्वरूपाचा अभ्यास आणि सराव यांमुळे सूत्रसंचालक आत्मविश्वासाने कार्यक्रमाला सामोरा जातो. त्याच्यातील आत्मविश्वास हेच त्याच्या यशाचे गमक असते

२. 'सूत्रसंचालन — एक वलयंकित व्यवसाय हे विधान स्पष्ट करा.

०४

कृती.४थी : सुचनेनुसार कृती करा —

०३

अ. 'मन कातर होणे' या वाक्यप्रचाराचा अर्थ खालील पर्यायातून ओळखून लिहा.

०१

१. दुःख होणे
२. आनंदी होणे
३. समाधान वाटणे

ब. 'साद घालणे' या वाक्यप्रचाराचा अर्थ खालील पर्यायातून ओळखून लिहा.

०१

१. हाक ~~दाणे~~ देणे
२. चरण स्पर्श करणे
३. नमस्कार करणे

क. 'अगतिक होणे' या वाक्यप्रचाराचा अर्थ खालील पर्यायातून ओळखून लिहा.

०१

१. असहाय होणे
२. नाहिसे होणे
३. संपणे

Q.1.A) Select and write the most appropriate answer from the given alternatives for each question.

07

1. If $Z_1 = 3 + 2i$ and $Z_2 = 5 - i$ then $Z_1 - Z_2$ is
 A) $3 + 2i$ B) $2 - 3i$ C) $-2 + 3i$ D) $8 + i$
2. Value of i^{35} is
 A) i B) 0 C) $-i$ D) 1
3. Quartiles divide a distribution into n equal parts then $n = ?$
 A) 9 B) 10 C) 4 D) 3
4. To obtain the middle 60% limits of the distribution, we need to find the following.
 A) Q_1 and Q_3 B) D_2 and D_8 C) P_{20} and P_{80}
 D) both (B) & (C) are correct.
5. For the determinant $\begin{vmatrix} x-2 & 3 \\ 4 & 6 \end{vmatrix} = 6$ then value of x is
 A) 5 B) 17 C) 12 D) 10
6. The value of the determinant remains unchanged if any two (columns) are interchanged.
 A) True B) False
7. Imaginary part of the complex number $(1 - i)(2 + i)$ is
 A) 1 B) 3 C) -3 D) -1

Q.1B) Attempt **any TWO** of the following questions

04

- 1) Express the following in the form of $a + ib$ where $a, b \in \mathbb{R}$, $i = \sqrt{-1}$, state the values of a and b

$$(2 + 3i)(2 - 3i)$$

- 2) The daily wages in Rs. of 15 labours are as follows :

230, 400, 350, 200, 250, 380, 210, 250, 225, 375, 180, 375, 450, 300, 350.
 Calculate P_{80} .

- 3) Find the area of the ΔABC whose vertices are $A(4, 5)$, $B(0, 7)$ and $C(-1, 1)$

Q.2.A) Attempt **any TWO** of the following

06

1. Find the value of $x^3 - x^2 + x + 46$ if $x = 2 + 3i$
2. Using properties of determinant show that

$$\begin{vmatrix} a+b & a & b \\ a & a+c & c \\ b & c & b+c \end{vmatrix} = 4abc$$

3. For the following data of daily expenditure of families (in Rs.), compute the expenditure below which 75% of families include their expenditure.

Daily expenditure (in Rs.)	350	450	550	650	750
No. of families	16	19	24	28	13

4. Solve the following quadratic equation.
 $x^2 + 3ix + 10 = 0$

Q.2.B. Attempt **any TWO** of the following question

08

- Find the square root of $2(1 - \sqrt{3}i)$
- Solve the following equations using Cramer's Rule
 $x + 2y - z = 5$, $2x - y + z = 1$, $3x + 3y = 8$
- Calculate all the quartiles for the following frequency distribution.

No. of E-transactions Per day	0	1	2	3	4	5	6	7
No. of days	10	35	45	95	64	32	10	9

4. Weekly wages for group of 100 persons are given below.

Wages (in Rs.)	0 - 500	500 - 1000	1000 - 1500	1500 - 2000	2000 - 2500
	7	?	25	30	?

D_3 for this group is Rs.1100. Calculate the missing frequencies.

MLDC-FUT-FYJC-101122/300-400/OCM-25

Q.1.A. Select the correct option and rewrite the sentence :

05

1. Actual buying and selling of goods is known as _____.
a. profession b. trade c. industry
2. Construction of dams is an activity done under _____ industry.
a. primary b. secondary c. tertiary
3. Commerce is a branch of _____.
a. business b. industry c. trade
4. _____ is the link between producer and retailer.
a. Consumer b. Wholesaler c. Manufacturer
5. _____ is known as self-service store.
a. Department store b. Super market c. Multiple store

B. Match the pairs :

05

Group A	Group B
1. One price shop	a. Buying goods from other country
2. Genetic Industry	b. First step in Import
3. Helping disabled person	c. Uniform price
4. Import Trade	d. Sericulture
5. Registration	e. Non-economic activity
	f. Buying goods from same country
	g. Last step in Import
	h. Sugar Industry
	i. Economic activity
	j. Bargaining allowed

Q.2. Distinguish between the following (Any Two)

10

1. Wholesaler and Retailer
2. Industry and Commerce
3. Import Trade and Export Trade

Q.3. Answer in brief (Any One)

05

1. Explain the features of profession
2. Explain the characteristics of Business
3. Explain the services of retailers to consumers

MLDC-FUT-FYJC-111122/100-200/SP-25

Q.1.A. Select the correct answer from the options given below and rewrite the statements : 05

1. _____ is the oldest type of Secretary.
(Company Secretary, Personal Secretary, Secretary of Government Department)
2. A Secretary of a Joint Stock Company should be a member of _____.
(IPS, ICSI, IAS)
3. The minimum number of members required for a Co-operative Society is _____.
(10, 20, 50)
4. In a public company there must be minimum _____ or more members.
(one, two, seven)
5. A Director must have a _____ to be appointed as a Director of a company.
(PAN, DIN, CIN)

Q.1.B. State whether the following statements are True or False : 05

1. A company is an artificial person created by law.
2. All companies need certificate of commencement of business.
3. There is no separation of ownership and management in Joint Stock Company.
4. A Joint Stock Company does not enjoy independent legal status.
5. Chitnis is a term used in the ancient Roman Period.

Q.2. Distinguish between (Any 2) 10

1. Personal Secretary	and	Company Secretary
2. Private Company	and	Public Company
3. Sole Trading Concern	and	Partnership Firm

Q.3. Answer in brief (Any1) 05

1. Explain the features of a Secretary ?
2. State the features of Joint Hindu Family business ?

डहाणूकरमहाविद्यालयः

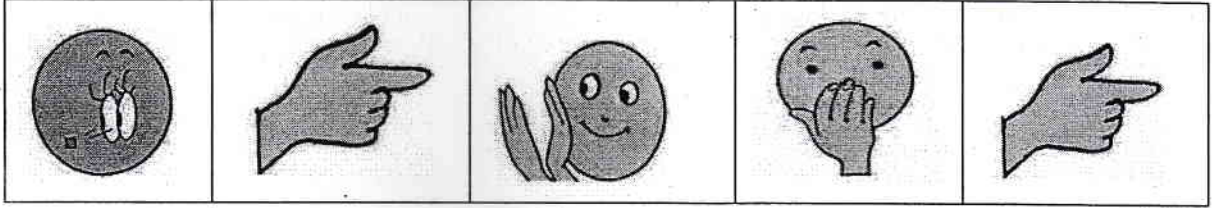
एकादशी कक्षा

विषयः - संस्कृतम्

गुणाः - 25

प्र. 1) चित्रं दृष्ट्वा भावमुद्रानामानि लिखत।

(5)

प्र.2) अङ्कैः / अक्षरैः योग्यम् उत्तरं लिखत।

(5)

एकनवतिः, पञ्चाशत्, 60, 18, 70

प्र. 3) मेलनं कुरुत।

(5)

अ गणः	ब गणः
6.30	दशवादनम्
10.00	सप्तवादनम्
5.45	सार्धषड्वादनम्
11.15	पादोनषड्वादनम्
7.00	सपाद एकादशवादनम्

प्र.4) पूर्वकालवाचकानि निष्कास्य वाक्यानि पुनर्लिखत।

(3)

1. नृत्याङ्गना गुरुं प्रणम्य नृत्यारम्भं करोति।
2. सा माता श्रमं कृत्वा पुत्रम् अपालयत्।
3. मर्कटस्य लीला पुनः पुनः स्मृत्वा शिशुः हसति।

प्र.5) वाच्यपरिवर्तनं कुरुत।

(2)

1. बालकः पाठं पठति।
2. सः श्लोकः लिखति।

प्र.6) निर्दिष्टलकारे वाक्यानि पुनर्लिखत।

(3)

1. राघवः देवं। (नम्- लट्)
2. मयूराः वर्षाकाले। (नृत्-लट्)
3. कृषकः क्षेत्रं। (कृष्- विधिर्लिङ्ग)

प्र.7) मञ्जूषातः शब्दान् चित्वा उचितस्तंभे लिखत।

(2)

आहारः	भाण्डागारः

(चषकः, वटकः, अपूपः, गणकः, चालनी)